

Å leve med psykisk lidelse og rusmisbruk

Rolf Engeland

Audhild Hjellerup Lønne | **Å leve med psykisk lidelse og rusmisbruk** Legeforlaget, 2006 198 sider

Audhild Hjellerup Lønne er utdannet sosiolog og har ved sitt engasjement innenfor psykisk helsevern og i rusfeltet skaffet seg god kjennskap til de problemer og utfordringer som man står overfor i dette sammensatte feltet. Ikke minst har hun som prosjektleder for tilretteleggingen av «Rusreformen» i Helse Sør gjort seg godt kjent med både psykisk helsevern og med tiltakene for rusmiddelavhengige.

Boken hennes bærer preg av god oversikt og kjennskap til disse områdene. Hun er åpenbart svært engasjert i den kompleksiteten som problematikken har stilt henne overfor. Bokens fokus er mennesker med en «dobbeltdiagnose», det vil si en samtidig psykisk lidelse og rusmiddelavhengighet.

I boken beskriver hun en gruppe pasienter som ikke synes å passe inn verken i spesialisthelsetjenesten rus eller i psykisk helsevern. De blir «kasteballer» i behandlingssystemet og får ikke adekvat hjelp noe sted. Ikke minst har hun vendt blikket mot den vanskelige situasjonen som de pårørende til denne pasientgruppen befinner seg i. Når behandlingstiltakene ikke vil ta ansvaret for disse pasientene, er det de pårørende som blir sittende igjen med problemene, uten at de opplever at de får nødvendig hjelp og støtte til å kunne klare denne tunge oppgaven.

Gjennom historier om seks pasienter belyser forfatteren hvilke utfordringer pasienten selv og samboere, nære venner og pårørende kan oppleve i møtet med sosial- og helsevesenet. Historiene fortelles på en nær og direkte måte og med god innlevelse i personene. Boken gir et godt bilde av de vanskene man som nær pårørende står overfor, men også av utfordringene en behandlingsavdeling eller en behandler kan møte.

Pasientens nære pårørende opplever manglende hjelp fra sosial- og helsetjenesten. Samtidig kan de ikke trekke seg tilbake og si «det er ikke mitt bord». Lønne gir et bilde av en gruppe mennesker som klart føler seg sviktet av helse- og sosialvesenet. Pasienter blir skrevet for raskt ut fordi de ikke ønsker hjelp, eller fordi behandlerne føler at de ikke kan holde dem tilbake eller er i stand til å hjelpe. Primærhelsetjenesten følger ikke opp i tilstrekkelig grad med behandling, og sosialtjenesten har ikke hjelp å tilby i form av økonomisk støtte og bolig når pasienten blir skrevet ut.

Budskapet er at man i altfor liten utstrekning tar vare på, og benytter seg av, den ressursen pårørende kan være. Dette er en viktig og sentral påminnelse for oss som har vårt virksomhetsområde innenfor helse- og sosialtjenesten. På tross av klare føringer om brukermedvirkning og de pårørendes sentrale og viktige plass i behandlingen av den enkelte pasient viser forfatteren at det er langt igjen før dette er realisert.

Lønne tar for seg de mest vanlige og alvorlige psykiske sykdommene, og de spesielle problemene som oppstår når man lider av en kombinasjon av psykisk sykdom og rusavhengighet. Videre tar hun for seg regler og rutiner ved innleggelse, samt de ulike aktørenes plikter og ansvar for denne gruppen pasienter. Gjeldende lover som gjelder innleggelse og behandling, blir også beskrevet. Temaer som rusreformen, individuell plan, brukermedvirkning og klageordninger er tatt med. Aktuelle interesseorganisasjoner er beskrevet, med informasjon om hvordan man kommer i kontakt med dem. Relevante offentlige utredninger har også fått sin plass. Lønne beskriver ulike behandlingsmetoder og tar med relevante prosjekter i og utenfor spesialisthelsetjenesten.

Når alt dette skal belyses i en bok på 200 sider, er det ikke plass til å gå i dybden. Like fullt vurderer jeg boken som meget nyttig og informativ. Først og fremst for de pårørende og for personer

som trenger kunnskap om det «vesenet» og de lovene de skal forholde seg til i møte med denne problematikken. Spesielt nyttige er råd og forslag om hvordan pasientene og deres pårørende ut fra den vanskelige situasjon de befinner seg i, bør forholde seg for å oppnå best mulig hjelp fra det offentlige. Alt i alt er nok dette aller mest en bok for pasienter med både rusproblemer og psykiske problemer og pårørende til denne gruppen, og i mindre grad en bok for fagpersoner innenfor feltet.

